

2 / 2013 JUNI

socialforskning

LÆS BL.A:

LÆREREN UNDER LUP

KULTURMØDER I
SAMTALEKØKKENET

AFSKEDSINTERVIEW MED
JØRGEN SØNDERGAARD

SFI

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER
FOR VELFÆRD

NYT FRA SFI

INDHOLD

- 3** Akutpakken: Nye værktøjer men stadig jobmangel
- 4** Flere ledige finder job, når dagpengene udløber
- 6** Kulturmøder i samtalekøkkenet
- 8** Skolen skal udvikles via viden og kompetencer
- 10** I dybden med social arv
- 13** Skolen er lig med håb for anbragte børn
- 15** Læreren under lup
- 17** Unge vil gerne fremstå som ansvarlige stofbrugere
- 18** Et SFI med mere fokus på forskning og kunder. Afskedsinterview med Jørgen Søndergaard
- 20** Er det inkluderende samfund en utopi?

KRONIKKEN

side 06

side 13

social forskning

2 / 2013 JUNI

SFI

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER
FOR VELFÆRD

Hertuf Trolles Gade 11
DK-1052 København K
Telefon 33 48 08 00
Fax 33 48 08 33
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

Social Forskning udgives af
SFI – Det Nationale Forskningscenter for
Velfærd for at orientere om resultaterne af
centrets arbejde.

REDAKTION:
Ulla Haahr (ansvarshavende)
Carsten Wulff
Mads Andersen Høg
Trine Jørgensen

ABONNEMENT:
Social Forskning er gratis og udkommer
med fire ordinære numre om året.
Abonnement på de ordinære numre kan
tegnes ved henvendelse til centret eller
på www.sfi.dk. Bladet kan frit kopieres.
Elektronisk abonnement kan tegnes på
www.sfi.dk

GRAFISK DESIGN: Hedda Bank mdd
FOTOS: POLFOTO og Ole Bo Jensen (side 5)
OPLAG: 5.700
ISSN-NR. 0903-7535
TRYK: Rosendahls Schultzgrafisk

Akutupakken: Nye værktøjer men stadig jobmangel

Regeringens akutupakke har givet medarbejdere i jobcentre og a-kasser forøgede muligheder for at hjælpe de ledige, som er ved miste deres ret til dagpenge. Mange medarbejdere oplever dog, at situationen fortsat er svær, bl.a. fordi der ikke er job nok til alle.

Nilsson, K. & H. Holt: Halvering af dagpengeperioden og akutupakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser. SFI 13:12. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation

AF FREJ DANIEL HERTZ

En ny rapport fra SFI giver indblik i, hvordan medarbejdere i jobcentre og a-kasser har oplevet halveringen af dagpengeperioden og akutupakkens indførelse. De ansatte er generelt tilfredse med akutupakkens forøgede muligheder for samtaler, opfølgning og samarbejde. Flere peger dog på, at akutupakken ikke har ændret ved, at der fortsat er få job til mange ledige.

Der er tale om en kvalitativ undersøgelse, som bygger på 38 interviews med medarbejdere fra a-kasser og jobcentre.

POSITIVE ERFARINGER MED NYE VÆRKTØJER

Akutupakken gav mulighed for at tage en række nye værktøjer og indsatser i brug, eksempelvis den personlige jobformidler, som specifikt har til opgave at vejlede de ledige i alle led af deres jobsøgning. Og så har den ledige fået mulighed for at bede om fællessamtaler med både a-kassen og jobcentret på samme tid.

"Flere har sagt, at de er glade for de nye værktøjer, fordi de har fået mere tid til at fokusere på de ledige. Mange

ser også fællessamtalerne som en god mulighed for at etablere et bedre samarbejde mellem a-kasser og jobcentre. Men der også nogle, der mener, at det er et problem, at de ledige kan vælge tilbuddene til og fra, samtidig med at a-kasser og jobcentre er forpligtede til at stille fællessamtalerne til rådighed for alle. Det koster dem nemlig en del ressourcer pga. den ekstra planlægning," fastslår Klara Nilsson, som er videnskabelig assistent og medforfatter til rapporten.

FÅ ÆNDRINGER I INDSATSEN OVER FOR DE LEDIGE

Et af akutupakkens formål er at få jobcentre og a-kasser til at have et særligt fokus på de ledige, der risikerer at falde ud af dagpengesystemet.

"Mange af de medarbejdere, vi har talt med, understreger over for os, at de allerede inden akutupakken havde et særligt fokus på gruppen af ledige, som stod til at miste deres dagpenge. Flere havde eksempelvis allerede teams, som udelukkende havde til opgave at hjælpe langtidslidige, hvoraf mange kom til at høre under akutupakkegruppen," fortæller Klara Nilsson.

FÅ JOB OG NYE REGLER GIVER MINDRE MOTIVATION

Det er svært for mange ledige at finde et job, og det gør vejledningen vanskelig for medarbejderne. "Medarbejderne oplever, at det er svært at hjælpe ledige videre, fordi der ganske enkelt ikke er job nok til alle," forklarer Klara Nilsson.

Dagpengeperioden er blevet sat ned fra 4 til 2 år samtidig med, at optjeningskravene er blevet strammet op. En ledig skal derfor nu arbejde i 52 uger over en periode på 3 år for igen at få ret til dagpenge.

"En del medarbejdere mener, at de nye regler har gjort de ledige mindre motiverede for at søge fx job af kortere varighed. Og de mener, at det hænger sammen med, at det er blevet sværere at få ret til dagpenge igen. Flere påpeger også, at det er u hensigtsmæssigt, at stillinger med løntilskud ikke kan bruges til at optjene en ny ret til dagpenge," pointerer Klara Nilsson.

SVÆRE SAMTALER

Situationen med mange ledige og få job har også gjort samtalerne med de ledige mere vanskelige. "Der er meget på spil for den enkelte ledige, og det er noget, som medarbejderne kan mærke. Nogle har eksempelvis fortalt om samtaler, hvor den ledige foran dem er brudt sammen i gråd," beretter Klara Nilsson. Hun fortæller også, at en del medarbejdere efterlyser redskaber, så de bedre kan klare de hårde samtaler.

Flere ledige finder job, når dagpengene udløber

Fagligt og geografisk tænker ledige bredt, når dagpengene slutter. Det er erfaringen for Vejles jobcenterchef, Michael Petterson. Han genkender resultatet i en forskningsoversigt fra SFI Campbell, som viser, at flere ledige finder arbejde umiddelbart inden, dagpengene udløber.

Filges, T., L. Pico Geerdsen, A. Due Knudsen, A. Klint Jørgensen, K. Kowalski: *Unemployment benefit exhaustion: Incentive effects on job finding rates: A systematic review.* Campbell Collaboration.

AF LISE BLOM

De fleste ledige finder nyt arbejde inden for de første måneder efter, at de er blevet ledige. Derefter er der færre og færre ledige, som finder et job – indtil umiddelbart inden dagpengeperioden udløber. På det tidspunkt stiger antallet af ledige, som kommer i arbejde.

Det viser en forskningsoversigt, hvor danske forskere på SFI Campbell har gennemgået den internationale viden om effekten af udløb af dagpengeperioden. Forskningsoversigten bygger på 12 undersøgelser i otte lande. Der er ingen undersøgelser fra Danmark, men forskerne vurderer, at resultatet også gælder for Danmark.

Undersøgelsens resultat genkender Michael Petterson som chef for Vejle Jobcenter.

"Vores undersøgelser viser, at de fleste ledige kommer i arbejde de første 3 – 4 måneder. Det er konjunkturerne, der afgør, om der går 3, 4 eller 5 måneder, inden det lykkes at finde et nyt job. Derefter falder antallet af ledige, der kommer i arbejde. I den sidste korte periode med dagpenge stiger jobeffekten igen. Der er flere, som kommer i arbejde eller begynder på en uddannelse," forklarer Michael Petterson.

ØGET SANDSYNLIG FOR NYT JOB

I procenter ser regnestykket i den internationale undersøgelse sådan ud: Der er en lille sandsynlighed på 2 til 8 procent for, at en længerevarende ledig finder et arbejde. Den sandsynlighed stiger med 30 procent måneden forud for dagpengeophør. Og den sidste måned stiger sandsynligheden med 80 procent. Det svarer til, at der er 3, 6 til 14,4 procent sandsynlighed for, at den ledige finder et arbejde i den sidste måned med dagpenge.

Seniorforsker Trine Filges fra SFI Campbell er hovedforfatter på forskningsoversigten. Hun understreger, at under-

søgelsen udelukkende handler om ledige, som er kommet i regulært arbejde. Det er ikke ledige, som er blevet selvforsørgende, eller som er overgået til anden forsørgelse.

I undersøgelsen har forskerne sammenlignet sandsynligheden for at komme i arbejde for ledige, umiddelbart før dagpengene stopper, med ledige, som ikke er i fare for at miste deres dagpenge

Dagpengeperioden i de undersøgte lande går fra tre måneder til flere år. De fleste lande har en dagpengeperiode på to år og kortere. I de enkelte lande kan perioden afhænge af, hvor længe den ledige har været beskæftiget og personens alder.

NYT JOB KRÆVER MENTAL ÆNDRING

I 2010 blev dagpengeperioden i Danmark halveret fra fire til to år samtidig med, at optjeningskravet til en ny dagpengeperiode blev fordoblet. Flere ledige risikerer dermed at miste dagpengereetten.

"De ledige er bekymrede for at stå uden forsørgelse. Derfor søger de flere jobs end ellers, de søger geografisk bredere, og de er villige til at tage jobs, de er overkvalificerede til," siger Michael Petterson.

Han forklarer, at den sidste store indsats for at finde et arbejde ofte kræver en mental ændring hos den ledige.

"Der er mere, man må acceptere. Sammen med sin familie må man prioritere, hvilken vægt ens arbejdsliv skal have i forhold til ens privatliv. Familielivet skal også hænge sammen. Hvis man må køre længere for at få arbejde, er der ikke længere samme tid til venner eller fritidsaktiviteter. Den tid bruger man i stedet på transport til og fra arbejde," siger Michael Petterson.

Ofte er det nødvendigt for ledige at søge stillinger, de ikke har erfaring med eller er overkvalificerede til.

"Det kan betyde, at de går ned i løn i forhold til, hvad de er vant til at tjene. Det kan også betyde, at de får et arbejde med mindre prestige. For især mænd er det svært at miste prestige ved at tage et job, de er overkvalificerede til," forklarer Michael Petterson.

"UNDERSØGELSEN VISER, AT DER ER NOGLE LEDIGE, DER MED KNIVEN FOR STRUBEN GODT KAN FINDE ET JOB, MEN MAN SKAL IKKE GLEMME, AT DER ER ANDRE, SOM DET IKKE LYKKEDES FOR." TRINE FILGES

cher er der en stor omkostning ved at ansætte og oplære en ny medarbejder. Derfor ønsker de en stabil medarbejder, som de vurderer, vil være tilfreds med arbejdsopgaver og løn.

"De er bedre til at håndtere nye medarbejdere i en dagligvarebutik, hvor der ofte er et andet flow af medarbejdere," konstaterer Michael Petterson.

FLERE TILBUD PÅ JOBCENTRET

"Internationale undersøgelser viser, at ledige bliver mere aktive helt fra begyndelsen af dagpengeperioden, når perioden forkortes. De tænker mere effektivt og søger bredere," siger Trine Filges.

Det mærker medarbejderne på jobcentret i Vejle.

"Ledige er opsøgende på et tidligere tidspunkt. Flere benytter vores tilbud om kompetenceafklaring, coaching-samtaler og erhvervssparring. De søger en anden jobidentitet, og flere uddanner sig," siger Michael Petterson.

Jobcentret i Vejle har haft flere tilbud til ledige det seneste år. Det skyldes dels akutupakken, som har givet flere beskæftigelsesrådgivere på jobcentret, og dels, at Vejle siden januar 2012 har været frikommune.

Det er langt fra altid en løsning at søge arbejde, som en ledig er overkvalificeret til. I nogle bran-

Som frikommune er Jobcentret fritaget fra at afholde de lovpligtige samtaler på bestemte tidspunkter med de ledige. I stedet har man lagt en differenceret linje, hvor de ledige, som har en god plan, selv styrer jobsøgningen. Det giver jobcentret mulighed for at bruge mere energi på de, der har større behov.

FLEST FORLADER OFFENTLIG FORSØRGELSE

Den største gruppe af ledige i Vejle, som har mistet eller er i fare for at miste dagpengene, er faglærte. De har typisk mistet arbejdet på grund af effektivisering og ny teknologi på arbejdspladserne. De fleste er medlemmer af 3F, KRIFA, FOA og HK.

"De fleste ledige, som har mistet dagpengereetten, får ikke længere offentlig forsørgelse," oplyser Michael Petterson. Nogle har fundet arbejde, andre er blevet selvforsørgende eller lever af deres opsparing. Og så er nogle gået på efterløn, får kontanthjælp eller har sygemeldt sig.

Ledigheden i Vejle er faldende, og med 5,1 procent i april 2013 er den lavere end landsgennemsnittet på 5,9 procent. I Vejle falder ledigheden for dagpengemodtagere, mens der er blevet 31 procent flere arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere det seneste år.

Forskningsoversigten har ikke haft statistisk materiale til at undersøge, om en kortere dagpengeperiode betyder, at folk kommer hurtigere i arbejde. Og den kan derfor heller ikke svare på, hvilken betydning halveringen af dagpengeperioden fra fire til to år vil få på ledigheden.

"Undersøgelsen viser, at der er nogle ledige, der med kniven for struben godt kan finde et job, men man skal ikke glemme, at der er andre, som det ikke lykkedes for," siger Trine Filges.

Kulturmøder i samtalekøkkenet

Flere tusinde unge kvinder fra Filippinerne kommer hvert år til Danmark for at arbejde som au pairer hos velstillede, danske familier. De skal løse praktiske opgaver i hjemmet og indgå som en del af familien, og det kan være en udfordring for både au pair og værtsfamilie. En ny SFI-rapport tager os med indenfor i hjemmene nord for København, hvor danske lighedsnormer støder sammen med filippinsk ærbødighed over et fad frikadeller.

AF TRINE JØRGENSEN

"DET VAR VIRKELIG SVÆRT I STARTEN. HUN VILLE JO KALDE MIG 'MA'AM'! ALTSÅ, KALD MIG MARIE! JEG ER JO IKKE OVER HENDE, VI ER JO LIGE – SÅDAN ER MAN JO I DANMARK".

Sådan fortæller Marie om sit første møde med familiens filippinske au pair. Hun og hendes mand er blandt de ca. 30 familier, som forskere fra SFI har interviewet til en undersøgelse af au pair-ordningen for Beskæftigelsesministeriet. Et tilsvarende antal au pairer deltager i rapporten, og resultatet er blevet et sjældent blik ind i et stykke dansk hverdag, hvor værtsfamilierne skal øve sig på rollen som global arbejdsgiver – og au pairerne skal lære at sige fra på den særlige danske måde.

GLOBALE ARBEJDERE OG TIDSKLEMTE FAMILIER

Au pair-ordningen blev indført i Danmark i starten af 1970'erne. Dengang var den tænkt som en ramme om kulturel udveksling mellem familien og en ung europæer, som mod husly og lommepenge kunne gå til hånde i hjemmet. I dag er den oftest et møde mellem en ung kvinde fra den fattige del af verden og en velhavende, dansk familie.

Fire ud af fem au pairer i Danmark kommer fra Filippinerne, og langt de fleste er kvinder. De er rejst fra hjemlandet for at tjene penge på det globale arbejdsmarked, og en del af dem har tidligere arbejdet i Singapore, Hong Kong eller Mellemøsten som 'domestic workers'. I Danmark modtager de 3200 kroner om måneden i lommepenge (2013-takst) samt kost og logi for at hjælpe til i huset hos en dansk familie i op til 30 timer om ugen i en periode på højst to år. Mange af kvinderne sender en del af pengene videre til familien i hjemlandet. Ifølge ordningen er der ikke tale om et egentlig arbejdsforhold, og der udstedes derfor ikke dansk arbejdstilladelse. Vælger familien at opsiges kontrakten, inden de to år er gået, må au

paireren rejse hjem, med mindre hun finder en anden familie at arbejde for.

Værtsfamilien er på deres side havnet i det, forskerne kalder en tidsklemme: De har ofte krævende karrierejobs eller egen virksomhed, de har små børn og et stort hus, og de har brug for praktisk hjælp for at få hverdagen til at hænge sammen. Seks ud af ti danske familier med au pair bor i boliger på over 175 kvadratmeter, og en tredjedel bor i Gentofte eller Rudersdal Kommuner.

LIGE OG ULIGE RELATIONER

Mellem au paireren og værtsfamilien udvikler der sig en relation, der kan gå i mange forskellige retninger. For nogle er der tale om et rent bytteforhold af ydelser mod penge, mens andre udvikler et varmt og familiært forhold. Fra starten er relationen – og selve ordningen, som den er udformet i Danmark – præget af et paradoks, fortæller seniorforsker Anika Liversage, som har ledet forskningsprojektet:

"På den ene side er relationen ulige, fordi der er tale om en rig familie, som hyrer en ofte fattig kvinde til at løse nogle opgaver for en betaling, der jo ligger langt under en dansk mindsteløn – og som kan sende hende hjem igen, hvis de er utilfredse med hende. På den anden side kan det jo blive en meget tæt relation, fordi au paireren bor hos familien og udfører opgaver, der egentlig er meget intime – det snavsede vasketøj, de trætte børn, måske madlavning.

Og det ligger jo i ordningen, at relationen også skal være lige – selve ordet *au pair* betyder jo 'på lige fod' – og at au paires skal indgå i familien. Så det kan være komplekst at navigere i for både familien og au paires."

Fortællingerne i SFI's rapport vidner om, at au paires og værtsfamilien kan gå ind i de to års bofællesskab med meget forskellige forventninger i rygsækken. Og konflikterne bliver derefter: De au paires, der forventer at blive budt velkommen som en del af familien, men havner hos familier, der primært vil have så meget hjælp i huset som muligt, bliver naturligt frustrerede: De taler om at blive behandlet som en "slave" eller "robot", og en kvinde fortæller, at værtsmoderen ofte råber af hende, og ydmyger hende i stedet for at værdsætte hendes arbejde.

Det samme gælder, når familien gerne vil samværet og den kulturelle udveksling, mens au paires mest betragter familien som arbejdsgiver. En værtsmor fortæller, at hun gerne ville have, at au paires var "et familiemedlem", men det ville au paires ikke: "Hun ville ikke engang spise med os, hun ville spise på sit eget værelse. Man kom næsten til at føle sig sådan lidt tyrannisk."

Og så er der de familier, hvor det går godt. Her bruger de interviewede ofte familiære termer om hinanden. Au paires er "som en datter" – også når samværet måske ikke altid er, som man ønsker det. Som en værtsmor siger: "Jeg tænker, at det er lidt ligesom, hvis man havde en hjemmeboende datter i starten af 20'erne. Så sidder hun jo heller ikke sammen med mor og far om aftenen inde i stuen, vel?"

Liversage, A, R. Bille & V. Jakobsen: Den danske au pair-ordning. En kvalitativ og kvantitativ undersøgelse. SFI 13:02. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.

MODSATRETTEDE KRAV VED MIDDAGSBORDET

Et af de steder, hvor den dobbelte rolle som arbejdstager og familiemedlem for alvor støder sammen, er under familiens måltider, fortæller Anika Liversage.

"Det fælles måltid er jo noget af det mest intime, man har i en familie, og noget af det vi lægger stor vægt på. Og her kan au paires jo både blive betragtet som en tjener, der skal dække bord, rydde af og rejse sig for at hente ketchuppen, hvis den mangler – eller hun kan forventes at sidde ned og snakke med som en del af familien. Også hvilket sprog, man taler, har betydning. Mange familier har jo små børn, der ikke kan engelsk, mens au paires ikke kan dansk, så en af de to parter vil være holdt uden for samtalen. Nogle familier navigerer igennem det, mens andre vælger at købe en kogeplade til au paires værelse og spise hver for sig."

Et andet område er pasning af familiens børn. Nogle au paires har faste pligter i den retning, fx at hente børnene fra institution. I andre familier trækker man kun på au paires til børnepasning i akutte tilfælde, fx hvis børnene er syge, eller forældrene skal ud, og i de tilfælde er der forskellige tolkninger af, om det kan betragtes som arbejdstid. En au pair siger om familiens datter, at "hun er som en niece for mig – rengøring er arbejde, men at være sammen med hende er ikke". En værtsfar er i tvivl om, hvorvidt det skal tælles som "arbejdstid", når han overlader sine sovende børn til au paires for at hente sin kone i lufthavnen.

NÅR DANSKERE FÅR TJENESTEFOLK

Som Marie udtrykker det i starten af artiklen, skal mange af værtsfamilierne lære at finde sig til rette i rollen som global arbejdsgiver. En værtsmor føler, at hun udnytter folk fra fattige lande, for "en dansk pige ville jo ikke komme her og bo for 3.150 om måneden, vel?"

"Vi har en meget stærk norm i Danmark om at holde ulige magtforhold skjulte og usagte, og så kan det jo være svært at få en meget ærbødig filippinsk pige ind i huset, der har lært at sige 'sir' og 'madam' til dem, hun arbejder for," fortæller Anika Liversage.

For nogle værtsfamilier bliver samværet med au paires derfor også et stykke kulturelt opdragelsesarbejde. En værtsmor fortæller: "Når de starter, kommer de fra en helt anden kultur. Så er de meget 'ma'am'-agtige. Når de så tager herfra, er de blevet sådan nogle dejlige, selvstændige piger. Det er dejligt at opleve den udvikling." En anden fortæller om en nyankommet au pair, der kom ud af huset med en paraply, så snart hun så familien komme kørende hjem i bilen, og "stod selv der i regnen og holdt den, så vi kunne komme ind i tørvejr... Det får vi piller af dem." Pigerne skal lære at sige fra og til, fortæller flere – også når det gælder noget så simpelt som at lange til sig ved middagsbordet: "Altså, her i huset er vi jo tit mange, så man langer bare til fadet med frikadeller. Så siger jeg til hende: 'Du skal simpelthen tage. Du skal bede om de ting, du vil have her i livet, for ellers æder vi andre sgu' da alle frikadellerne!'"

"Familiernes historier om au paires handler ofte om, at når de kommer, er de ydmyge og underdanige, men vi gode danske ligestillingsorienterede familier hjælper dem til at blive stærkere og til at turde sige nej. Men det gælder kun til et vist punkt – i det øjeblik familien virkelig har brug for au paires hjælp i hverdagen, vil de jo helst have, at hun siger ja. Så det er meget ambivalent, og det kan være vanskeligt for au paires så at sige at lære at være ulydig på den rigtige måde," fortæller Anika Liversage.

Skolen skal udvikles via viden og kompetencer

Bag de seneste måneders store dramaer om folkeskolen med skiftende positioner, indignerede indlæg og usikre resultater kan der spores tre mere stabile, langsigtede hovedtendenser.

KRONIKKEN

AF LARS QVORTRUP, PROFESSOR, INSTITUT FOR LÆRING OG FILOSOFI, AALBORG UNIVERSITET

De seneste måneder har været turbulente for den danske uddannelsesverden. I februar 2013 indgik gymnasielærerne en overenskomst, der drastisk ændrede de indtil da gældende regler om arbejdstid og forberedelse. 1.-29. april oplevede vi en månedlang lockout, som blandt andet omfattede alle danske overenskomstsatte folkeskolelærere. Det politiske indgreb ændrede lærernes indflydelse på forberedelse, pædagogisk udvikling med videre. I begge tilfælde var konsekvensen, at ledelsen har fået et større ledelsesrum. Så har der udspillet sig en heftig debat om ungdomsuddannelserne med særlig fokus på erhvervsuddannelserne: Frafaldet er alt for stort, andelen af unge, der søger erhvervsuddannelserne, er for lille og for svagt, og der er sikkert også andre grunde til, at erhvervsskolerne ikke leverer varen. Igennem hele foråret er der under heftige diskussioner blevet arbejdet med implementeringen af den nye læreruddannelse, som starter med første optag i august 2013. Og sidst, men ikke mindst, har der udspillet sig et politisk drama foran og bag kulisserne med hensyn til en bred politisk aftale om en reform af folkeskolen – et drama der, mens dette skrives, ikke har fundet en afslutning.

Men bag disse dramaer med skiftende positioner, indignerede indlæg og usikre resultater synes der også at kunne spores en række mere stabile hovedtendenser, måske ikke så meget landspolitisk som ude i kommunerne, hvor folkeskolen lever og udvikles. For det første gør kvantitativ, evidensorienteret uddannelsesforskning sig gældende i stigende grad. Det er blevet en fast jargon at indlede de uddannelsespolitiske indlæg med, at "forskningen viser". For det andet er der klare tegn på en ændring i det dominerende kommunale styringsparadigme på uddan-

nelsesområdet, som blandt andet har betydning for den rolle, skoleledelsen spiller i de danske skoler, især måske i folkeskolen. På begge punkter har de seneste års forskningsrapporter fra SFI – og her refererer jeg især til to rapporter, nemlig *Ledelse, læring og trivsel i folkeskolerne* fra 2011 og *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen* fra 2013 – spillet en ikke ubetydelig rolle.

Hvad ved vi om samspillet mellem lærere og elever og om betydningen af skoleledelse? Allerede i 2008 udgav Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning den nok mest citerede rapport om lærerkompetencer. Den slog fast, at bortset fra børnenes sociale baggrund og individuelle evner er lærerkompetencer det mest afgørende for elevernes læring. Lærerkompetencerne kan inddeles i tre grupper: Evnen til at indgå i sociale relationer til den enkelte elev. Evnen til gennem klasseledelse at skabe rammer for læring. Og fagdidaktiske kompetencer, dvs. kompetencer til at formidle et bestemt fag. Rapporten har haft betydelig indflydelse på skolepolitik i bred forstand, og den har sat sine spor på den nye læreruddannelse, som starter 1. august 2013.

Det næste store forskningsbidrag, som har sat sit præg på uddannelsespolitik og uddannelsespraksis, er John Hattie's bøger *Visible Learning* fra 2009 og opfølgeren *Visible Learning for Teachers*, der under stor opmærksomhed udkom på dansk på forlaget Dafolo i foråret 2013. Bøgerne præsenterer mere end 800 såkaldte metaanalyser, dvs. 800 analyser af over 50.000 originalundersøgelser og omsætter resultatet til lister over de faktorer, der har størst betydning for elevernes læring.

SFI's to forskningsrapporter følger op på disse resultater. De bekræfter hovedresultaterne og dokumenterer, at de også har gyldighed i en dansk kontekst: Gode læringsresultater forudsætter lærere, der har tydelige og høje forventninger til eleverne, som skaber klare rammer for læringen ved hjælp af klasseledelse og reduktion af læringshæmmende adfærd, som bruger løbende tests som feedback til undervisningen og som skaber et godt socialt og læringsorienteret miljø i klassen.

Men lærernes indsats skal understøttes af god skoleledelse. Ledere med lederuddannelse skaber bedre læringsresultater end ledere uden lederuddannelse. Det samme gør skoler, hvor ledelsen skaber en stærk faglig – dvs. pædagogisk, almenpædagogisk og fagdidaktisk – kultur, hvor lærerne diskuterer pædagogiske metoder med hinanden, og hvor teamorganisering og teammøder understøtter et sådant samarbejde. Herudover peger SFI's rapport om skoleledelse på, at skoler, hvor man rekrutterer lærere efter deres faglige resultater på læreruddannelsen, og hvor man undlader at bruge økonomiske incitamenter som motivation, fremmer elevernes læring.

Dette bekræfter, at det er vigtigt at skabe et ledelsesrum på skolerne. Men indirekte peger det også på, at der er ting, som skal gøres bedre. For en hel del undervisning er ikke præget af klare rammer for læring, men af for meget læringshæmmende adfærd. Den såkaldte PIRLS-undersøgelse af elevernes læsefærdighed, som blev offentliggjort for nylig, påviser, at danske skoleledere bruger betydeligt mindre tid end gennemsnittet af udenlandske kolleger på at

"LEDELSEN SKAL HAVE ET STØRRE RUM TIL AT STYRKE SKOLENS KERNEOPGAVER OG TIL AT STYRKE LÆRERNES PÆDAGOGISKE SAMARBEJDE."

fremme skolens uddannelsesvisioner eller målsætninger, udvikle skolens faglige og uddannelsesmæssige målsætninger, følge lærernes implementering af skolens uddannelsesmålsætninger i undervisningen og følge elevernes faglige fremgang.

Derfor bekræfter undersøgelseerne, at den nye læreruddannelse er vigtig og sigter i den rigtige retning. De bekræfter, at ledelsen skal have et større rum til at styrke skolens kerneopgaver og til at styrke lærernes pædagogiske samarbejde. Endelig bekræfter undersøgelseerne, at de relativt betydelige midler til efteruddannelse af både lærere og ledere, som er i spil de kommende år, er givet godt ud.

Men herudover er der to yderlige og måske endnu mere vidtrækkende pointer, som det er værd at hæfte sig ved. Den ene pointe er, at uddannelsesforskningen i disse år skifter form og funktion. Fra at være en filosofisk disciplin er uddannelsesforskningen i stigende grad blevet et empirisk orienteret forskningsområde, der – på linje med lægevidenskaben – akkumulerer sikker viden.

Den anden pointe er, at et nyt styringsparadigme er på vej i den kommunale uddannelsesverden. Inspireret fra skoleudvikling i Canada går det under navnet *Capacity Building*. Det kan sammenfattes i tre overordnede punkter.

For det første er det karakteriseret ved, at man – ligesom i New Public Management-paradigmet – formulerer målbare mål for skolernes performance. Forskellen er, at disse mål formuleres af skoleforvaltning og skoler som en fælles målsætning for det kommunale skolevæsen. Målene skal ikke nås for at opfylde en kontrakt eller for at gøre sig fortjent til en belønning, men for at opfylde en målsætning, som man i fællesskab har forpligtet sig på.

For det andet er det karakteriseret ved, at en grundlæggende forudsætning for at nå de vedtagne mål er, at man styrker skolernes og medarbejdernes kompetence. Her finder man dette styringsparadigmets nøglebegreb: *Capacity Building*. Man ønsker at styrke pædagogernes, lærernes og ledernes professionelle kapacitet, fordi man fra uddannelsesforskningen ved, at det er dette, der er hovedforudsætningen for et højt læringsudbytte for eleverne.

For det tredje baserer man lærernes og ledernes indsats på forskningsbaseret viden. Dels fordi man ønsker at have sikker viden om, hvorvidt man når de mål, man har sat sig, dels fordi uddannelsesforskningen i stigende grad giver indsigt i, hvilke indsatser der virker bedre end andre indsatser. Skoler skal ikke udvikles ved hjælp af kontrol og kontrakt, men ved hjælp af viden og kompetencer.

Så bagved den megen uddannelsespolitiske tummel kan der identificeres tre sikre, langsigtede tendenser:

- Vi er på vej ind i et nyt styringsparadigme for skoler og børnehaver i et kommunalt regi
- Uddannelsesforskningen skifter form og funktion: Den er i stigende grad empirisk, og den bruges i tæt samspil med praksis og politik
- Lærere og ledere ønsker i stigende grad at vide, om det, de gør, virker, og de ønsker, at deres praksis er informeret af forskningsviden.

Der er god grund til at tro, at den nye læreruddannelse vil støtte disse tre tendenser.

I dybden med social arv

Der er klar lighed mellem forældre og deres børn på forhold som uddannelse, beskæftigelse, indkomst og helbred. Det ved vi. Men vi er først ved at finde ud af, hvorfor det er sådan, og hvilken betydning der ligger i familien, i institutionerne og i skolen. SFI går med nye forskningskræfter styrket ind i forklaringen af den sociale arv.

AF CARSTEN WULFF

'Lige børn leger bedst' lyder en klassisk talemåde og postulerer, at personer med nogenlunde samme sociale status og kompetencer samarbejder bedst og får mest ud af hinandens samvær – mere end hvis man er forskellige. Er der noget om snakken, eller er talemåden bare et levn fra en svunden tid? Kan det fx tænkes, at urolige elever med en svag social baggrund får mere ud af at være sammen med ligesindede i skoleklassen, end hvis de er sammen med fagligt dygtige elever fra en stærk social baggrund – og omvendt?

Den problemstilling bliver udforsket i disse år, hvor der er kommet yderligere fokus på, hvad børns sociale baggrund – deres sociale arv – betyder for deres skolegang og senere muligheder i livet, og hvordan man kan påvirke den.

På SFI er der en lang tradition for at forske i social arv bl.a. med de lange forløbsundersøgelser, hvor man følger en generation igennem livet og får oplysninger om fx social baggrund, helbred, skolegang, uddannelse og andre områder af de undersøgte personers veje og valg i livet. Fra 1999 til 2005 deltog SFI i et stort forskningsprogram, der afdækkede en række sammenhænge inden for de disse områder. Nu tager SFI endnu et skridt ind i forståelsen af den sociale arv ved at opruste fagkompetencerne på feltet. Flere forskningsprojekter er skudt i gang, og bag dem står to nyansatte forskningsprofessorer og fire ph.d.-studerende.

FRA BESKRIVELSE TIL FORSTÅELSE

Som den ene nye forskningsprofessor, Mads Meier Jæger, pointerer, så er fokus for forskningen i social arv nu flyttet fra at beskrive den sociale arv til at forklare, hvorfor der opstår social arv, hvor meget den betyder, og i hvilket omfang den kan påvirkes.

"Det er ikke længere 'nok' at observere, at børn i Gentofte får højere karakterer end børn fra Ishøj. Det vidste vi godt i forvejen. Men vi ved stadig langt fra, hvad det er, der gør forskellen, og som udløser den sociale arv. Vi skal komme videre fra beskrivelsen til forståelsen af årsags-sammenhængene – kvalificere forståelsen af faktorerne for social arv. Det er det, vi især skal her på SFI," siger han.

FORKLARINGER I FAMILIEN

Mads Meier Jæger har fået 10 mio. af det europæiske elitetofteprogram til et projekt, som skal koble faglig viden fra økonomi og sociologi i analyser af den sociale arv. Økonomer har de matematiske analysemodeller, og sociologerne ved, hvad man skal putte ind i modellerne. Projektet skal bl.a. forsøge at udvikle disse modeller til at forklare, hvad der fx foregår inde i familierne, og som medfører at noget bliver overført fra en generation til den næste.

"Den bedste måde til at måle social arv er at måle lighed inden for et eller andet område inden for en familie. Man sammenligner fx, hvor ens jeg og min bror er mht. til uddannelsesniveau sammenlignet med en tilfældig person på gaden. Min bror og jeg deler noget, og det kan i hovedsagen kun komme hjemmefra – fra familien. Vores lighed kan omsættes til fx et tal mellem 0 og 100. Er det 0, så er vi lige så tilfældige som jeg og en fremmed. Er det 100, så vil den sociale arv betyde alt," fortæller han.

Mads Meier Jæger ser på familiens betydning for den sociale arv i en bredere forstand; familien er mere end blot mor og far. Det er også søskende, fætre og kusiner, bedsteforældre m.m. For hvis man både ligner sin bror og sin fætter, så er det mere end blot mor og far, der betyder noget – så er det storfamilien.

SKOLEKLASSEN – DELT ELLER SAMLET – SÆTTER SIT AFTRYK

Den social arv bliver til i familien, og børnene tager den med i deres skolegang. Men skolen er også selv en vigtig faktor, der kan påvirke den sociale arv. Det er fokusområdet for SFI's anden nye forskningsprofessor på Social arv-området, Anders Holm. Han har fået bevilget 10 mio. kr. af Statens strategiske forskningsråd til et forskningsprojekt om, hvad skolen kan gøre for at inkludere børn og modvirke den negative sociale arv. Det omfatter bl.a. at se på, om det er en god eller dårlig idé at dele eleverne op efter fx evner, og hvordan man deler eleverne op.

I Danmark har der i en årrække været en vækst i antal-

let af urolige eller fagligt svage elever, der bliver sat i specialklasser.

Nu er ambitionen

at prøve at få stoppet denne udvikling og i stedet prøve at fastholde eleverne i de almindelige klasser.

"I Danmark bliver ca. de 10 pct. svageste elever udskilt og sat i specialklasser. I andre lande har man ofte en blødere opdeling, fx i midten, så man får to spor – et til den dårligste halvdel og et til den bedste," fortæller Anders Holm.

Spørgsmålet er så fx, hvad der bedst for den svage elev. Er det at sidde sammen med de andre absolut svageste eller sammen med et bredere udsnit?

FOREBYGGELSE ER ALT – NÆSTEN

Fælles for Anders Holms og Mads Meier Jægers syn på social arv er, at skolen er det vigtigste redskab for samfundet til at skabe større lighed. Og det er i alle henseende bedre at forebygge end at forsøge at helbrede – og jo før des bedre. Forskning peger på, at vi sandsynligvis også skal sætte ind allerede i vuggestuerne og børnehaverne for at påvirke børnene.

"Når børn starter i 1. klasse, så er de på afgørende punkter formet. I løbet af de første 3-5 leveår bliver vanerne grundlagt – det du instinktivt gør. Og det sætter sig fast og er utrolig vanskeligt at ændre," fortæller Anders Holm og fortsætter:

"At gøre, hvad man bliver bedt om, at stoppe for rødt lys, læse sine lektier – det er alt sammen grundlagt igennem vanedannelsen i de tidligste år. Og tilsvarende modsat – har du 'lært', at det er lige meget at høre efter, hvad der bliver sagt, jamen så hører du heller ikke efter. At være pligtopfyldende er et instinkt. Det er ikke længere noget, du overvejer om er godt eller dårligt. Du er det pr. refleks. Og er det ikke lageret i førskolealderen, så er det meget svært at få lært senere i livet."

BETYDNING AF UNDERVISNINGSPRAKSIS

Der er dog stadig muligheder for, at skolen kan påvirke eleverne i forhold til deres sociale baggrund. Og det er netop temaet for Ida Gran Andersens ph.d.-projekt. Hun undersøger, hvordan eleverne med forskellig social baggrund klarer sig ved 9. klasses afgangsprøver, og om man kan indkredse former for undervisningspraksis, der fører til bedre elevpræstationer og kan løfte niveauet for den svageste gruppe elever.

"Vi skal blive klogere på mekanismerne i uddannelses-systemet, der spiller ind på den sociale arv. I nogle tilfælde virker skolen måske ikke lighedsskabende, som vi går og tror, men fastholder eller ligefrem forstærker den sociale arv. Så vi må prøve at afklare, om skolen overhovedet kan gøre en forskel – om der er undervisningspraksisser, der generelt mindsker betydningen af den sociale arv, eller som måske kun virker godt for nogle bestemte typer elever," siger hun.

Når svage elever klarer sig dårligere end andre i skolen, kan der måske være noget i hele skolesystemet, som utilstret har en negativ indvirkning på dem. Det kan måske være måden, der undervises på, som ikke rammer de svage elever, og som gør det svært for dem at gennemskue, hvad de egentlig bliver bedt om i undervisningen, og hvad formålet er.

DEN GENSIDIGE PÅVIRKNING MELLEML ELEV OG KLASSE

To ph.d.-projekter, der er finansieret under Anders Holms bevilling, ser på, hvordan klassekammeraterne påvirker hinanden, og hvordan det har betydning for såvel klassen som helhed som for den enkelte elev.

Stine Møllegaard Pedersen undersøger i sit projekt, hvordan børn i klassen og klassen som helhed påvirker det enkelte barn, og om barnets sociale baggrund har betydning for, hvordan og i hvilket omfang man bliver påvirket af kammeraterne. Hun gør i sin undersøgelse brug af tvillinge- og søskendestudier. Enæggede tvillinger har fx den samme genetiske og sociale arv. Går den ene tvilling i en velfungerende klasse og den anden i en mere urolig klasse,

kan man undersøge, om forskellene i skoleklasser påvirker det enkelte barn.

En anden del af hendes tvillingestudier går ud på at undersøge, om der er forskel på, hvor meget børn bliver påvirket af omgivelserne i forhold til, hvilken biologisk og social bagage de har med hjemmefra. Betyder det fx noget, hvis børn er mere eller mindre begavede eller har mere eller mindre nemt ved at begå sig? Det vil hun undersøge ved at sammenligne godt og dårligt begavede tvillinger og tvillinger fra forskellige sociale baggrunde.

Peter Rohde Skov ser i sit projekt bl.a. på, hvad der sker med klassens dynamik og dens faglige gennemsnit, når fx et uroligt barn bliver sat ind i klassen eller bliver taget ud. Det er en del af området, hvor man undersøger, om svage elever lærer mere af at komme i gruppe sammen med stærke elever, og hvis de gør, hvorfor så?

"Børnenes muligheder for at lære er forskellige og bestemt hjemmefra. Det er der ikke noget nyt i. Men kan omgivelserne i klassen eller skolen påvirke deres kompetencer? Hvad sker der, når man sætter stærke og svage elever sammen i klassen? Påvirker de hinanden, og bliver de svagere stærkere, eller bliver de stærkere svagere," spørger Peter Rohde Skov, og tilføjer:

"Vi har generelt en tendens til at overidentificere os med andre, der ligner os selv. Den gensidige påvirkning er derfor større, jo mere vi ligner hinanden. Men det kan så både være i positiv og negativ retning."

SOCIAL ARV PÅVIRKER FORVENTNINGERNE

Når de uddannelsespolitiske målsætninger bl.a. er at få langt flere unge til at tage en uddannelse, er det også vigtigt at se på, hvad der motiverer unge til at gøre det – se på hvilke forventninger, de har til at tage en uddannelse, og prøve at forstå, hvad der former forventningerne. Det er netop hvad Kristian Karlson gør i sit ph.d.-projekt, hvor han ser på betydningen af elevernes sociale baggrund og skolens påvirkning.

"I løbet af skolegangen får børnene en række signaler om, hvad de er gode til, og hvad de er mindre gode til, og det er med til at påvirke forventningerne hos både børnene selv og deres forældre om, hvad eleven mon kan klare af uddannelse. Skolen giver karakterer og er med til at definere, hvad evner er. Det betyder, at skolen kan være med til at fastholde eller nedbryde nogle mønstre, eleverne har med hjemmefra," fortæller Kristian Karlson.

Undersøgelser viser, at unge i dag uanset social baggrund har meget højere uddannelsesforventninger end for 30 år siden, og at der er flere, der nu får en uddannelse. Men forskellen mellem unge med forskellig social baggrund på forventningerne til en uddannelse og på uddannelsesvalg har ikke ændret sig. Kristian Karlsons ærinde er også at forklare, hvorfor der stadig er disse forskelle. Det handler bl.a. om forskelle i den opdragelse og kulturelle bagage, som børn får med i skolen hjemmefra. Børn med en stærk social baggrund har så at sige koden med hjemmefra til skolens præmieringssystem, og derfor klarer de sig bedre.

Dertil kommer, at børn og deres forældre har en forventning om, at børnene klarer sig mindst ligeså godt som deres forældre. De vil undgå at gå ned ad den sociale rangstige.

"Det betyder så lidt firkantet sagt, at er du fra et hjem med højtuddannede forældre, så er din forventning og dit

incitament til at tage en høj uddannelse bl.a., at det vil sikre, at du får mindst samme sociale status som dine forældre. Men i hjem, hvor forældrenes uddannelse er lav eller fraværende, der er forventningen og incitamentet til en uddannelse ikke så stor. Måske er en kort erhvervsuddannelse 'nok' til at undgå risikoen for nedadgående social mobilitet," fortæller Kristian Karlson.

TIDSKRÆVENDE MÅLINGER KAN GIVE FORKLARINGERNE

Alle social arv-forskningsprojekterne arbejder med store datasæt fra en række forskellige lande, men det er ofte en møjsommelig proces med modeller, målinger og beregninger at forklare, hvad der har betydning. Som Mads Meier Jæger siger:

"Forskningsmæssigt er vi med social arv på vej ind i maskinrummet for at finde ud af, hvad i hjemmet og familien og i skolen der har betydning. Er det fx om forældrene har penge, læser bøger, læser højt for deres børn osv? Og hvornår i barndommen har faktorerne betydning? Det er et langt sejt træk at finde ud af de enkelte faktorerers indvirkning. For skal man måle noget med sikkerhed, kan man kun ændre på én faktor af gangen og så se, om det har betydning. Men resultaterne skal nok komme, selvom det tager tid."

Skolen er lig med håb for anbragte børn

Det kan lyde som et paradoks: En SFI-rapport viser, at anbragte børn og unge er glade for at gå i skole, og at de gerne vil uddanne sig. Men de samme børn begynder deres institutionsophold med at håne og afvise de lærere, der insisterer på at undervise dem. Forstander Søren Skjødt fra behandlingsinstitutionen Godhavn beskriver, hvordan institutionen genintegrerer anbragte børn i skolen.

AF LISE BLOM

International forskning viser, at skolegang er afgørende for, hvordan det går for anbragte børn og unge i fremtiden.

"Nederlag i skolen er det, som har den største negative indflydelse for et anbragt barn. Går det godt i skolen, giver det det største løft. De unge lærer at tro på sig selv. Skolegangen udfordrer deres ressourcer og viser, at de kan komme videre," forklarer Mette Lausten.

Hun er en af forskerne bag SFI-rapporten *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer*. Rapporten viser, at de anbragte børn har det vanskeligt i skolen. Over halvdelen af de anbragte 15-årige er ikke nået til 9. klasse som andre i samme alder. En stor del modtager specialundervisning.

"Der er typisk lange perioder, hvor de ikke går i skole. Af de tidligere anbragte siger 14 procent, at de ikke går i skole. Deres forældre og myndighederne magter ikke at sige til dem, at de skal," konstaterer Mette Lausten.

SOCIALE FÆRDELSREGLER

Når børn begynder på behandlingsinstitutionen Godhavn, skal de reintegreres i skolen. Men skolen virker som en uoverskuelig bakke. Det skaber frustration, som viser sig i børnenes adfærd. Og den adfærd er årsag til, at de tidligere er blevet ekskluderet fra fællesskabet i folkeskolen, er kommet fagligt bagefter og til sidst har droppet undervisningen.

"Man kan ikke skelne mellem, hvad der skyldes adfærd og lavt fagligt niveau. Hvis en elev ikke kan læse teksten i en matematikopgave, kan han gøre én af to ting. Han kan bede læreren om hjælp, eller han kan smide en stol gennem lokalet," forklarer Søren Skjødt, som er forstander på behandlingsinstitutionen Godhavn.

"Jeg er ikke bekymret for, om en elev er et år bagefter fagligt. Det vigtige er, om eleven kan lære de sociale færdselsregler og indgå i fællesskabet," siger Søren Skjødt.

Han peger på, at folkeskolen i dag kræver et højt socialt funktionsniveau, hvor eleverne selv skal kunne manøvrere. Strukturen i dagligdagen bliver brudt hver gang, der er temauger og tværfaglig undervisning. Det er en udfordring for alle sårbare børn.

PSYKISK SÅRBARE UNGE

Undersøgelsen fra SFI tegner et billede af anbragte unge som psykisk sårbare. De har i højere grad end andre unge tegn på depression og spiseforstyrrelser, og nogle har erfaring med kriminalitet og stoffer.

"De anbragte 15-årige er mere udad-reagerende og afsøgende i deres ungdomsliv. De har svært ved at overskue konsekvenserne. De har prøvet mange flere ting end andre 15-årige i forhold til alkohol, sex og selvskadende adfærd," siger Mette Lausten.

Til gengæld har de anbragte unge ikke gennemgået den samme følelsesmæssige udvikling som deres jævnaldrende. På Godhavn arbejder man derfor med begrebet funktionsalder.

Søren Skjødt forklarer, at en anbragt 15-årig sjældent reagerer på samme måde som sine jævnaldrende, når de møder et problem. Andre unge har generelt gode erfaringer i livet, og deres indre stemme beroliger dem ved udfordringer.

"Når du ser en 15-årig i voldsom affekt, ser du et barn, som har oplevet svigt og at blive ekskluderet fra fællesskabet. Du ser de samme situationer genspille sig i barnet, og dets frustrationer stiger. Så i realiteten møder du en femårig. Man dividerer barnets alder med to eller tre for at få den reelle alder," siger Søren Skjødt og uddyber:

"Du siger ikke 'tag dig sammen' til et frustreret femårigt barn. Du tager barnet i hånden og taler til barnet. Du er guidende, omsorgsfuld og anvisende. Barnet falder til ro, og efter 20 minutter er barnet igen 15 år."

MOTIVEREDE ELEVER

Søren Skjødt forklarer, at eleverne på Godhavn ønsker at klare sig ligesom alle andre elever. De er topmotiverende, men fastlåst af deres adfærd.

"De er glade for skolen. Den bliver et konkret billede på, at de bevæger sig i retning af normalitet, og at de selv har kontrol med deres liv," siger Søren Skjødt.

Undervisningen på Godhavn fungerer som en træningsbane. Eleverne skal gennem det samme som børn på en almindelig skole. Ud over undervisning er det lejrskole, skole-hjem-samtaler, temauger, ekskursioner og gruppearbejde. Når eleverne kommer ud i en almindelig skole, har de prøvet forløbene. De genkender situationen og ved, hvordan de skal agere.

"Vi skaber et sted, som ligner det, de skal ud til. Det giver dem ro at kende rammerne. Roen er afgørende for at dæmpe angsten for det nye og ukendte. Så kan de klare sig," siger Søren Skjødt.

Det handler om at skabe overskuelighed og motivere eleverne.

"Vores rolle med undervisningen er at fungere som stedfortrædende håb. Vi viser, hvad man kan, når man selv tager styringen med sit liv," siger Søren Skjødt.

FINDER GOD KLASSE TIL ELEVERNE

Når eleverne er trygge og fagligt veletablerede i to store skolefag, kommer eleven på en almindelig skole og bliver

integreret i de fag. For nogle elever varer det tre uger, for andre tager det tre år, før de er klar. Godhavn har et netværk af skoler i området og kender de enkelte lærere. Dem spørger de til råds for at finde en god klasse til den enkelte elev.

"Det er vigtigt, at både klassen og læreren har overskud til eleven og ikke føler, at der er endnu et problembarn i klassen. I begyndelsen har eleven en lærer fra Godhavn med. Vores lærer skal være præsenteret i elevernes øjne. Lige nu har vi en ung lærer ude, som er dygtig til elektronik og it. De andre elever kan også få hjælp, så han er en gevinst for hele klassen, og han er populær," konstaterer Søren Skjødt.

AMBITION OM UDDANNELSE

Rapporten og erfaringerne fra Godhavn viser, at de anbragte unge trods udfordringerne er glade for at gå i skole. Den anden gode nyhed i SFI-rapporten er, at når man tager højde for de anbragte unges familiebaggrund, så forventer de i højere grad end andre unge at tage en mellemlang videregående uddannelse som for eksempel pædagog, socialrådgiver, lærer, politibetjent eller sygeplejerske.

"Det tyder på, at de unge er mere inspirerede af de fagfolk, de er i kontakt med gennem anbringelsen, end deres egne forældre, der oftere har en lavere uddannelse," siger Mette Lausten, "Og det er lige her, vi skal gribe bolden og udfordre de unge til også at forfølge den drøm."

På Godhavn drømmer eleverne typisk om at blive håndværkere, og et job som ejendomsmægler er også populært. Søren Skjødt fremhæver, at det vigtigste for børnene er at leve så normalt som muligt. Derfor vælger de traditionelle fag.

"Børnene er glade for skolen, fordi den er et bevis på, at de gør noget godt for sig selv. Der er håb så længe, de går i skole. Det er en udfordring at være 15 år for alle. For eleverne på Godhavn er udfordringen tusind gange større. De har en anden baggrund, og derfor er skolen afgørende for, om de kan klare sig i fremtiden," fastslår Søren Skjødt.

Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995. SFI 13:07. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.

Læreren under lup

Den hidtil største undersøgelse af sammenhængen mellem lærere, undervisning og elevernes præstationer ved eksamensbordet er netop udkommet. Den viser bl.a., at faste og tydelige rammer for både det sociale og faglige fællesskab i klassen giver dygtigere elever. Rapporten giver en vigtig og solid viden til alle, der arbejder med folkeskolen, vurderer Grethe Andersen fra Skolerådets formandskab. "Jeg vil helt klart anbefale, at man tager den her rapport op ude på de danske skoler," siger hun.

AF MADS ANDERSEN HØG

Lærernes rolle i den danske folkeskole har stået højt på dagsordenen i den seneste tid. En ny SFI-rapport giver et bredt indblik i sammenhængen mellem lærerne, undervisningen og elevernes præstationer ved eksamen i 9. klasse. For hvad betyder fx lærerens håndtering af miljøet i klassen, undervisningsformer og elevernes vurdering af læreren egentlig for elevernes faglige kunnen?

Rapporten *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen* præsenterer resultater fra den første større danske undersøgelse af betydningen af lærernes baggrund.

TYDELIGE OG FASTE RAMMER GAVNER

Hovedkonklusionen i rapporten er, at faste og tydelige rammer gavner alle elever. En lærer, der kan sikre ro i klasseværelset og konsekvent sørger for, at aftaler bliver overholdt, er et godt udgangspunkt for gode karakterer. Og en lærer, som har tydelige og høje forventninger til eleverne, gavner også elevernes præstationer.

Den konklusion er interessant, vurderer Grethe Andersen. Ud over at være leder på Vester Mariendal Skole i Aalborg, sidder hun i Skolerådets formandskab, som har været med til at få den store undersøgelse sat i gang. Og resultaterne får hende til at overveje, om læreren med stor autoritet, der røg ud med den "sorte skole", måske skal lidt frem igen:

"Det er læreren, der skal være den styrende i klassen, og det understøtter forskningen. Jeg siger fx til mine lærere, at hvis eleverne skal arbejde i grupper, så er det jer, der bestemmer, hvordan grupperne skal organiseres. Det er læreren, der har den faglige indsigt og kender elevernes læringsbane i forhold til de læringsmål, der nu er sat. Der er læreren, der har ansvaret for, at eleverne lærer så meget som muligt," forklarer hun.

NY FORSTÅELSE AF DIFFERENTIERET UNDERVISNING

Undersøgelsen viser også, at når læreren strukturerer sin undervisning, er en god klasserumsleder og skaber et tillidsfuldt læringsmiljø, så gavner det især de socialt svagere elever. Det samme gælder, hvis læreren er meget optaget af de faglige resultater. For Grethe Andersen giver det anledning til at overveje en ny forståelse af, hvad det vil sige at lave differentieret undervisning:

"Undersøgelsen viser, at differentieringen allerede ligger i den måde, læreren går ind og fortæller eleverne, hvad det er, de skal lave i dag, og sætter rammer for undervisningen på. Vi er i den danske folkeskole faktisk ret usikre på, hvad det vil sige at differentiere undervisningen. Vi har nok haft for meget fokus på stoffet, altså hvordan skal stoffet bearbejdes og præsenteres. Ligesom vi har haft meget fokus på holddannelse, hvor vi fx fordeler børnene efter niveau eller køn eller interesse. Men her får vi faktisk et bud på, hvad undervisningsdifferentiering også kan være: At kunne sætte faste og klare rammer for undervisningen, dvs. kort og klart præsentere dagsorden og mål for timen og så gå i gang. På den måde kan de stærke elever gå hurtigt i gang, og læreren få tid til at støtte de lidt svagere, som har brug for mere hjælp," siger hun.

MANGE TEST

Ifølge undersøgelsen giver det i gennemsnit højere karakterer på elevernes karakterbevis, hvis læreren bruger for-

"HER HAR VI FOR EN GANGS SKYLD NOGET DANSK GULD, OG JEG VIL HELT KLART ANBEFALE, AT MAN TAGER DEN HER RAPPORT OP UDE PÅ DE DANSKE SKOLER." GRETHE ANDERSEN

holdsvis mange test som en del af deres undervisning. Og ligesom med de faste og tydelige rammer gavner mange test især de socialt svagere stillede elever. Det resultat giver god mening for lederen af Vester Mariendal Skole:

"Når læreren vil gå ind og finde ud af, hvor den enkelte elev ligger i forhold til de enkelte læringsmål, så er han eller hun nødt til indimellem at gennemføre tests. Og jeg kan godt forstå, at børn fra socioøkonomisk svage hjem i særlig grad har glæde af tests. På den måde kan de jo se, om de har lært det, de skal, og måske endda gå lidt i konkurrence med sig selv," vurderer Grethe Andersen.

LYT TIL ELEVERNE

Et andet interessant resultat, som fremhæves af Grethe Andersen, er, at elevernes vurdering af læreren også har betydning for deres karakterer. Hvis eleverne vurderer, at læreren er god, så får de i gennemsnit også bedre karakterer. Det er måske ikke så overraskende, men for Grethe Andersen sætter det fokus på et vigtigt element i samspillet mellem lærer og elever:

"Læreren skal altså virkelig lytte til sine elever! Så når vi fx laver elev-involvering og -deltagelse, så lyt dog til den feedback, du får fra eleverne. Hvordan opfatter de dig som lærer? Det er vigtigt, hvordan eleverne ser på læreren," understreger hun.

VIDEN SKAL UD I SKOLERNE

I det hele taget er Grethe Andersen begejstret for den brede forskningsviden om sammenhængen mellem det, der sker i de danske klasseværelser og elevernes præstationer. Det er vigtigt, at der nu er kommet klare resultater om en dansk kontekst, vurderer hun:

"Når vi diskuterer evidens eller international forskning, så kommer argumentet ofte, at 'det er jo ikke dansk, det sker et helt andet sted i verden' eller 'vi er anderledes i Danmark'. Men her har vi for en gangs skyld noget dansk guld, og jeg vil helt klart anbefale, at man tager den her rapport op ude på de danske skoler."

Hun fremhæver, at læreren står meget stærkere i fx relationen til forældrene, når han eller hun kan argumentere ud fra forskning:

"Hvis man ikke ligefrem diskuterer hele rapporten, så burde det være en ledelsesopgave at få taget det væsentlige ud af rapporten og bragt det ind i skolens dialogfora, afdelingsmøder, pædagogisk råds møder osv. Der er masser af muligheder," lyder opfordringen fra Grethe Andersen.

Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.):

Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen. SFI 13:09. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation

BRED VIDEN OM LÆRERE OG ELEVPÆSTATIONER

Rapporten er en antologi og indeholder analyser af en række centrale elementer i forholdet mellem lærere og elevpræstationer:

- Kvalitativ analyse af undervisning og lærertænkning
- Undervisningsformer og -metoder
- Undervisningsstrategier
- Klassemiljø
- Lektiearbejde
- Lærernes teamsamarbejde
- Motivation og motivationskilder
- Lærernes baggrund: Kompetencer, køn og erfaring
- Klassestørrelse og undervisningstid
- Lærernes arbejdstidsaftaler

Unge vil gerne fremstå som ansvarlige stofbrugere

Der findes mange fordomme omkring unge stofbrugere. Forestillingen om, at unge er fuldstændigt ligeglade med, hvad andre tænker om dem og deres stofbrug, er dog for unuanceret. Det viser nye forskningsresultater.

AF FREJ DANIEL HERTZ

Ravn, S.: "Contested identities: Identity constructions in a youth recreational drug culture". *European Journal of Cultural Studies*, vol. 15(4): 513-527, 2012.

Ravn, S.: "Managing Drug Use in Danish Club Settings: A normalized enterprise?" *Young: Nordic Journal of Youth Research*, vol. 20(3): 257-276, 2012.

"Det er sådan lige ved baren, lige i hjørnet af baren, der kan de [vagterne] ikke rigtig se noget. Der findes sådan nogle små steder som det rundt omkring, hvor man lige kan give stofferne til hinanden eller lægge det ned i en cigaret-pakke og så give den videre. Så kan den anden person gå udenfor for at ryge og så komme tilbage med pakken." Sådan fortæller en ung pige om sine oplevelser med stoffer i byen. Mange andre unge fortæller om lignende oplevelser i Signe Ravns ph.d.-afhandling, der sætter fokus på unges stofbrug i Danmark.

Projektet viser, at illegale stoffer generelt ikke er accepterede i det danske natteliv, og at dette har stor betydning for, hvordan de unge stofbrugere opfører sig her. Det er eksempelvis meget nemmere at skjule stofferne, hvis man tager piller frem for at sniffe noget op gennem næsen ude på toilettet. Faktisk fortæller flere unge om, hvordan de oplever det som decideret frastødende eller "junkieagtigt" at sniffe stoffer af et toilettebræt. Det betyder ikke, at der ikke bliver taget stoffer på natklubberne, men at det ofte foregår i det skjulte, som ovenstående citat også viser.

Forklaringen på de unges mange krumspring hænger sammen med, at de gerne vil fremstå ansvarlige, almindelige og lovlydige over for andre. Det handler om at kunne deltage i festerne og fællesskabet og samtidig undgå at blive set ned på, forklarer Signe Ravn.

VIDEN GIVER DE UNGE KONTROL

Kombinationen af stofbrug og ansvarlighed virker måske paradoksalt set udefra. Men ansvarligheden er netop en måde at forholde sig til den risiko, der er forbundet med stofferne, påpeger Signe Ravn; fx ved at understrege, at man selv styrer stofferne, og ikke omvendt.

"Det er vigtigt at vise over for andre, at man har kontrol over sit stofbrug – at man netop ikke er indbegrebet af det her klassiske billede på en misbruger, som vi alle sammen har i hovedet, som en der står og stikker sig i armen nede på Istedgade," forklarer Signe Ravn.

Hun peger på en række aspekter, som de unge selv fremhæver: Det er fx vigtigt at signalere, at man ved noget om de stoffer, man tager, og at man bør kende til stoffernes kropslige effekter. Det er også vigtigt at kende til det konkrete indhold og kvaliteten af de stoffer, man køber.

For at fremstå ansvarlig kræver det, at man som ung er i stand til at administrere alle disse elementer. Et begrænset forbrug af hårde stoffer kan derfor paradoksalt nok i nogle kredse få en stofbruger til at fremstå som mindre ansvarlig i sin omgang med stofferne. For så kan den unge mangle praktisk erfaring og viden omkring de hårde stoffer og ikke kende de koder, der gør sig gældende blandt de mere erfarne stofbrugere.

STOFFER TIL FORSKELLIGE FORMÅL OG LEJLIGHEDER

Det at være åbenlyst påvirket er ikke i orden på langt de fleste natklubber. Det er overraskende resultater i forhold til det billede, mange har af unges stofbrug, mener Signe Ravn. Det er særligt natklubber med en mainstream musikprofil, hvor det ikke er accepteret åbenlyst at tage stoffer eller opføre sig, som om man er høj eller skæv. Men der er stor forskel på, hvilke stoffer de unge tager på bestemte typer af natklubber, fortæller Signe Ravn.

"På natklubber med en mainstream musikprofil er der bestemte stoffer, som passer bedre til den form for fest end andre. Det er typisk stoffer der har en stimulerende effekt, primært kokain og amfetamin," forklarer Signe Ravn. På disse natklubber handler det oftest om at flirte, score og danse, og det stiller store krav omkring åbenhed og udadvendthed til de unge. Stofferne stiver selvtilliden af og gør det meget nemmere at tage kontakt til fremmede – særligt når det handler om at score.

Stoffer som ecstasy, ketamin og LSD bliver i højere grad brugt på natklubber, med en mere stringent elektronisk musikprofil. De bevidsthedsudvidende effekter ved stofferne kan både forstørre og forstærke oplevelsen af musikken, og det fællesskab de unge har med andre klubgæster.

STOFFER ER OK I NOGLE MILJØER

Stofbrug i det danske natteliv er en kompleks størrelse, og der er store forskelle på, hvordan forskellige grupper af unge forholder sig til det at tage stoffer.

"Selvom det generelt ikke er accepteret blandt de fleste danske unge at bruge stoffer, så tyder meget på, at stofbrug i enkelte natklubmiljøer er en mere almindelig del af det at gå i byen," lyder det afslutningsvis fra Signe Ravn.

Et SFI med mere fokus på forskning og kunder. Afskedsinterview med Jørgen Søndergaard

Det kan lyde som et paradoks – men det er det bestemt ikke for Jørgen Søndergaard, når han fremhæver, hvordan SFI under hans ledelse har fået langt mere skarp og dybtgående forskning OG en mere professionel tilgang til kunderne. For netop den kombination udgør kernen i SFI, siger den snart tidligere direktør for SFI i dette afskedsinterview med Social Forskning.

AF ULLA HAAHR

Det er 18 år siden, at Jørgen Søndergaard satte sig i chefstolen som administrerende direktør for SFI. Fra starten var hans strategi for udviklingen af SFI klar, og den er blevet forfulgt i alle år på forskellig vis.

"Fagligt set er den største forandring i min tid, at forskningen er blevet adskilt fra vores udredninger. Det betyder, at forskningen har fået en anderledes skarp og klar placering, og vi har fået en stillingsstruktur med samme videnskabelige krav som på universiteterne. I den betydning er vi på SFI blevet dygtigere, for forskningen stiller videnskabelige spørgsmål, finder sammenhænge, mønstre og årsager," siger han.

I samme åndedrag skynder han sig at understrege betydningen af SFI's udredninger – godt kendt i offentligheden som SFI-rapporter. Udredninger undersøger konkrete problemstillinger i samfundet, kortlægger sociale problemer og undersøger, hvordan social- og beskæftigelsespolitik virker i praksis.

"Kvaliteten af vores udredninger bliver kun bedre af, at de forskere, der er med til at lave dem, har stærke videnskabelige kompetencer. I den sammenhæng har det i øvrigt været et stort fremskridt, at vi arbejder meget mere i projektgrupper end tidligere," siger han.

I ORDEN AT TALE OM KUNDER

En anden væsentlig udvikling, der har fundet sted under Jørgen Søndergaards ledelse, er, at det er blevet helt almindeligt at tale om kunder i mødelokalerne og i kantine på SFI. For der har med held været fokus på at blive langt bedre til at have professionelle relationer til de offentlige myndigheder, der efterspørger viden fra SFI. Og som de facto er kunder.

"Dels lever vi af at have kunder, der bestiller udredninger hos os, dels er vi til for at forsyne samfundet med viden,

der kan bruges til at udvikle samfundet. Derfor var det en vigtig udvikling, at vi fik lavet fire afdelinger med ansvar for hver deres kunder," siger han.

"For det betyder, at vi har fået en bedre dialog og et bedre samarbejde med vores kunder, og det er helt centralt for, at SFI kan udfylde sin særlige rolle i det danske samfund."

BORGERLIGT OMBUD AT VÆRE KOMMISSIONSFORMAND

Samtidig med at Jørgen Søndergaard har passet jobbet som administrerende direktør for omkring 200 medarbejdere, så har han også i lange perioder været involveret i kommissioner (fx Arbejdsmarkedskommissionen) og udvalgsarbejde (fx Skolernes Rejsehold). Det har været roller, der har gjort ham kendt i offentligheden som en af de "tunge regnedrenge" i det danske økonomiske landskab. Men det er også en del af jobbet som SFI-direktør, understreger han:

"Jeg betragter det som et borgerligt ombud. Man kan ikke sidde i denne stol og sige nej til kommissions-opgaver,

når regeringen spørger. Det er jo også en måde at sørge for, at SFI's viden kommer i spil og bliver bragt ud. Og det

siger noget om SFI's position; det er jo ikke bare mig som person, men i høj grad som en repræsentant for huset, at jeg som direktør er blevet opfordret til den slags."

MISFORHOLD MELLEML FORSKNING I SAMFUND OG NATURVIDENSKAB

En vigtig og frustrerende opgave, som Jørgen Søndergaard videregiver til sin efterfølger, er kampen for en bedre basisbevilling. De økonomiske vilkår for velfærdsforskningen bliver stadig mere skræppe. Og det underer i betragtning af, hvor stor en del af samfundets ressourcer, der går til velfærdsområdet.

"Personligt synes jeg, at forskningsressourcerne prioriteres meget mærkeligt. Der sker en konstant udhuling af velfærdsområdet, som står i skærende misforhold til ønsket om og behovet for at skabe kvalitet og produktivitet i velfærdssektoren. Det er en stor diskussion i Danmark nu, og den bliver kun større i de kommende år, hvor presset på staten stiger. Det er en kæmpeopgave for samfundet at få denne udvikling i gang, og SFI's basisbevilling forslår som en skrædder et vist sted i forhold til samfundets enorme behov."

EN BESTYRTET MINISTER

Og her griber den snart forhenværende direktør ned i posen af erindringer fra et langt professionelt liv i tæt samarbejde med det politiske system: til den gang i 90'erne, da Henrik Dam Kristensen som nyudnævnt socialminister – og dermed øverst ansvarlige for SFI – for første gang mødte direktøren.

"Og han sagde til mig, at han var noget bestyrtet over, at den samlede bevilling til SFI svarede til de ressourcer, man inden for naturvidenskaberne brugte på at udvikle en ny type roeplante! Det synes jeg, er et meget godt billede

på det misforhold, som har eksisteret i årevis. Nu er udviklingen af velfærdssamfundet en meget stor dagsorden, og det vil den blive ved med at være i mange år fremover. Det gør det kun endnu mere vigtigt at kæmpe for en større basisbevilling, og det vil altid være en central opgave for SFI's direktør," siger Jørgen Søndergaard som en hilsen til sin efterfølger.

SFI SKAL NOK OVERLEVE I FREMTIDEN

Men den stramme økonomi gør nu ikke Jørgen Søndergaard bekymret for forskningscentrets fremtid. For der skal nok være brug for udredninger fra kunderne, og SFI's konkurrenceevne inden for dette felt er høj. Det er relevant for samfundet, der er på spil:

"Hvis vi havde en bredere basisbevilling, ville vi inden for forskningen kunne tage fat på relevante problemstillinger inden for nye områder, som vi ikke i forvejen har en masse viden om, og dermed også kunne levere bedre udredning inden for nye områder."

Konkret peger Jørgen Søndergaard på, at ledelse inden for velfærdsområdet er et underprioriteret felt. Og det kunne netop være en af måderne til at udvikle produktiviteten i den offentlige sektor.

JØRGEN SØNDERGAARDS FREMTID

Det er da også inden for dette emne, at han personligt kommer til at slå sine folder, når direktørstolen efter sommeren er overladt til en anden. For selv om Jørgen Søndergaard forlader jobbet som administrerende direktør, så forlader han bestemt ikke arbejdsmarkedet. Han har fået en aftale på plads med SFI's bestyrelsesformand om en stilling på to-tredjedele tid som forskningsleder – uden personale.

"Jeg vil gerne være med til at udvikle skoleledernes uddannelse. Jeg er meget optaget af, hvordan vi får en stærkere folkeskole, og jeg er sikker på, at bedre ledelse er en del af svaret. Jeg håber at kunne finde finansiering til at udvikle og afprøve en helt anderledes form for lederuddannelse og skrive en bog om det," fortæller han.

Men dagligdagen kommer dog ikke til at udspille sig i de gamle bygninger på Herluf Trolles Gade, hvor SFI holder til. Det hører sig ikke til for en tidligere direktør, som fremover vil have sin faste kontorplads derhjemme.

"Men jeg regner med, at jeg kan låne et ledigt kontor, når jeg kommer her en gang imellem. Hvem ved, måske blandt de mange unge, der starter deres karriere her på SFI? Det har været en stor glæde for mig at se, hvordan SFI konstant er hjemsted for så mange dygtige unge, der får deres første erhvervs- og forskningserfaringer her i huset. Det er et stort gode for SFI at være et sted, det er godt at starte sin karriere – uanset om den fortsætter på SFI eller andre steder."

**"PERSONLIGT SYNES JEG, AT FORSKNINGSRESSOURCERNE PRIORITYERES MEGET MÆRKE-
LIGT. DER SKER EN KONSTANT UDHULING AF VEF-
FÆRDSOMRÅDET, SOM STÅR I SKÆRENDE MISFORHOLD TIL ØNSKET
OM OG BEHOVET FOR AT SKABE KVALITET OG PRODUKTIVITET I VEF-
FÆRDSSEKTOREN."**

Er det inkluderende samfund en utopi?

Dette spændende og store spørgsmål sætter SFI fokus på, når vi over de næste mange måneder inviterer til konferencer med ny viden og debat om inklusion på en række områder, der er centrale for velfærdssamfundet.

AF ULLA HAAHR

Hvordan kan det være, at der i verdens mest veludbyggede velfærdssamfund er en stor og konstant gruppe, der står udenfor dette? Ekspertudvalget om fattigdom konkluderede for nylig, at der er godt 42.000 fattige i det danske samfund, der har som mål at få alle med og give lige muligheder. Flere er udenfor arbejdsmarkedet og på overførselsindkomster – i et stort antal kommuner er der i dag flere borgere på overførselsindkomst end i arbejde.

Så: Er det inkluderende samfund en reel mulighed? Eller har velfærdsmodellen sine egne destruktive kræfter, der skubber borgere udenfor? Hvad bringer fremtiden, når der er så mange udsatte og færre ressourcer?

Den 10. september vil en kick off-konference i København markere starten på en række tema-arrangementer, hvor SFI sætter fokus på den store gruppe, der er udenfor, og på velfærdssamfundets paradokser.

Den første konference ser overordnet på samfundets store udfordring: Hvad er status, og hvad byder fremtiden os? Og SFI sætter rammen for diskussionen: Hvor skal vi hen? Og hvilke områder kan vi gøre noget ved?

Statsminister Helle Thorning-Schmidt vil åbne konferencen med sit syn på det stærke fællesskab. Formanden for Rådet for Social Udsatte, Jann Sjursen, vil perspektivere Fattigdomskommissionens resultater. Og en række af SFI's stærkeste profiler vil kridte banen op med viden om den sociale arvs betydning i familien og institutioner,

folkeskolen og uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet, de ekstremt marginaliserede og de etniske minoriteter og udsathed. Der vil være spændende debat med politikere og meningsdannere.

I de efterfølgende tema-arrangementer er årsagerne omdrejningspunktet: Hvilke processer er afgørende, når der sker en marginalisering? Hvad har de udsatte til fælles? Gennem en række undertemaer stiller vi skarpt på de forskellige faser i livet, hvor der er risiko for at blive udsat.

Til november kommer det første tema-arrangement, hvor vi går i dybden med

skolens store rolle, når det handler om inklusion: Skolen som institution er med til at sikre sammenhængskraften i samfundet. Skolen skaber også elevernes fundament i forhold til at få de nødvendige kompetencer til at klare sig på arbejdsmarkedet. Og helt konkret skal skolen i dag kunne rumme alle børn. Hvordan skal det lykkes for den danske skole?

I 2014 ruller vi de efterfølgende temaarrangementer ud om arbejdsmarkedets udfordringer, etniske skel i samfundet, hjemløshed og ghettoproblemstillinger og den sociale arv, der har vist sig at være så svær at bryde.

Så hold øje med vores særlige Inklusionssite på hjemmesiden. Og tilmeld dig konferencen her: www.sfi.dk/inklusion

INKLUSION
– en utopi?